

EX
LIBRIS
BODIL
og K.O.
MØLLER

Snedkermester Jacob Nielsen.

Jeg er født d.3-II-1885 i Odder og er den yngste af 3 søskende, den ældste, en søster, er død, den melleste min broder er udlært tømrer og har siden 1911 opholdt sig i Chicago U.S.A., og der skabt sig en solid position i sit fag. Før han udvandrede, var han, som jeg, flere år i Tyskland og Schweiz.

Så langt min slægt kan spores tilbage, har de været bønder. Min far var født d.3-II 1849 i Odder sogn, min mor 18-7-1849 som datter af fæstebonde under godset Rathlousdal, Jacob Olsen, Ulvskov, v. Odder. Om min fars afstamning, udover at den bestod af bønder, ved jeg egentlig ikke meget, da han hørte til de lidet talende. Min mor derimod var stærkt interesseret i slægtshistorie og gamle tiders skikke og tildragelser og vakte tidligt den samme interesse hos mig. Jeg har nævnt "Rathlousdal" i forbindelse med min morfar. Dette gods var indtil slutningen af det attende århundrede, ejet af slægten Schach-Rathlou, en af besidderne var daværende statsminister Schach-Rathlou, som ingen børn efterlod sig. Derefter tilfaldt godset en Sidenius Holstein-Rathlou, der kom fra godset "Jomfruens Egede" i nærheden af Køge. Den nye besidder bragte med sig tjenestefolk og bønder, hvor iblandt min morfar (som jo har været barn) og hans forældre var. Min oldefar var ladefoged, som det hed. Sønnen begyndte sin løbebane som svinedreng og er vel langsomt avanceret i tjenesten, indtil han omkring 1830

blev gift med min mormor, Kristiane Wiechmann og indstalleret i en forfalden fæstegård i førnævnte Ulskov. Min mormors far var mejeribestyrer på "Rathlousdal" og var fra Pløn i Holsten og kom hertil sammen med den nye ejer. Holstenerne var jo længere fremme med mejerivæsen end det øvrige land. Tjente senere i flere år "Englænderne på Gylkingnæs" som ladefoged og døde i Gylling 1849.

Jeg har nævnt min morfar var fæstebonde under "Rathlousdal". Den tids bønder-i særdeleshed fæstebønder-levede under yderst beskedne forhold og var som regel mere eller mindre forarmede, omend bonden var fri efter stavnsbåndsløsningen, gik der dog år, inden han helt forstod at drage nytte af friheden, - med andre ord han lod sig i for høj grad lede efter godsets ønsker, hvis ejer som regel havde en eller flere tomme gårde stående, som fæsterne var løbet fra. Det gjaldt derfor for ejeren at få andre ind, helst yngre og formodede arbejdsomme folk. Havde han så på sine gårde en dygtig karl eller pige, der syntes om hinanden-ejeren om dem blev de ofte anbragt på sådan en forladt gård, i håb om, at de kunne rette lidt på den, - således antager jeg, det har været med mine bedsteforældre. Min morfar blev forresten altid kaldt for Jacob Sjøllønder. Dengang havde mange tilnavne, som var vanskelige at komme af med. De økonomiske forhold var yderst slette, - alt manglede de, bl.a. en gruekeddel, som dengang kostede 4 Rigsdaler. Det eneste sted, der var håb om at kunne

låne dem, var hos den rige møller i Fillerup, som med ågerrenter lånte folk-bank og sparrekasse fandtes ikke. Lidt beklemmt er så morfar gået ned til mølleren og har stammende fremført sit ærinde, men han fik svaret: A regner dej it gu for 4 skilling, så få 4 rigsdaler-
do ka ingen peng fo ve næ.

Hertil kom, at høsten de første åringer slog fejl, den smule korn, der avledes på den forsultne jord, blev delvis opædt af oldenborlarver eller af godsets dyr-marken grænsede op mod skoven. Man forstår det var fattige forhold, de levede under, men dog gik det år for år ræmad, så de tilsidst sad ret godt i det.

Nå, det var et længere tilbageblik, derfor tilbage til barndomshjemmet.- Mine forældre blev viet i Odder kirke d. 27-10. 1877. De første 2 år derefter var far bestyrer af Randlev præstegård, daværende præst var pastor Tørslef som begge havde tjent de sidste par år før giftermålet.- Derfor byggede de hus i Odder, hvor far indtil 1891 var almindelig arbejdsmand, herefter de købte jord på Odder mark ca. 3 km udenfor byen, byggede derpå og havde det man kalder et lille husmandsbrug. Jeg var 16 år dengang og fra den tid stammer mine egentlige erindringer om mit hjem.- Som allerede nævnt, var vi 3 søskende, og vi blev tidligt vænnet til at arbejde og nøjsomhed, ikke allene fordi det var nødvendigt, men fordi vore forældre forstod, at det i nogen måde var den bedste arv, de kunne medgive deres børn. Tiden var jo nøjsom-fordringer og fornødenheder små i sammenligning med nu, men der var

fred og god forståelse, og vi havde et lykkeligt liv. bygningen var et såkaldt "Vinkelsted"-d.v.s. beboelse og udhus var sammenbygget i vinkel. I den ene var kostald, eller som det hed "Nøset", lade, kornrum "Rømtet" svine, hønse og brænderum. I den anden var først forstue, opholdsstue, hvorfra en dør gik ind til stadsstuen, der kun blev benyttet 2 gange om året - min mors fødselsdag, og når vi ved nytårstid havde det årlige familiegilde. Traktementet var sædvanligvis flæsk og kalvesteg af egen avl, dertil alm. øl, som mor selv bryggede de første år, ligesom rugbrød blev bagt i den store ovn i bryggerset. - Sædvanligvis blev der skænket et par Dramme, prima kornbrønnevin, til 23 øre flasken (I/I). Bagefter blev der spillet "Sevindsel" og nydt enkelte Kaffepunche, dog aldrig til overmål, mens snakken gik hyggeligt og røgen fra de halvlange piber tågede luften i de lavloftede stuer. Cigarer var dengang kun for de mere velstående. - Fra opholdsstuen gik endvidere en dør ind til soveværelset, derfra dør til køkkenet, der stod i forbindelse med spisekammer og mælkestue et rum, der var nedsænket for at give kølighed til den nymalkede mælk, når den i store lerfæde hensattes for at bære fløden op til kærningen. Jeg må måske indskyde, at vi i de første år ikke leverede mælken til mejeriet, men selv kærnedede og solgte smørret til købmanden. Fra køkkenet var adgang til bryggerset, hvor gulvet var almindelige, håndstore rullesten. Indretningen var her det lange bord, grubekedelen, hvorfra ølbrygningen skete, den store indmurede ovn,

en hel kompakt murmasse som, når der efter et par timers indfyring var helt gloende og så varm, at der kunne bages 3 hold brød efter hinanden. Først Rugbrød, så Hvedebrød og tilsidst Småkager og Pebernødder - det sidste kun ved julebagningen. Såvel ølbrygning som bagning af Rugbrød var ikke nogen lille kunst, det var ikke alle, der mestrede det, så resultatet blev fuldkommen. For begges vedkommende var det jo noget af en kemisk proces, der foregik. Deigen til Rugbrød blev æltet i det store dejgtrug aftenen før bagningen, tilsat den nødvendige Surdejg, der stod tildækket med salt i mælkestuen, gemt fra forrige bagning. Når æltingen var sket (et hårdt job for en kvinde) blev massen tildækket med tæpper og puder og henstod til næste dags morgen, fik en gang ælting og blev opslået i passende brødstørrelse - sædvanligvis mægtige, store, og indsat i den varme ovn. Der til hørtes et godt håndslag. Brødet blev anbragt på et ovalt brædt med et langt skaft, et såkaldt "Skøssel" det gjaldt så om at få dem pænt anbragt side om side og med et snuptag trække det melbestrøede "Skøssel" til sig, mens brødet blev stående. Far var, syntes jeg, en sand mester heri.

Jeg keder vel ikke? Selv synes jeg, det er synd, at de gamle skikke og levemåder skal gå i glemmebogen, kun så få interesserer sig for dem og ved besked derom i vor forjagede tid. --- Der var også dengang et godt nabo-skab, trængte nogen til en håndsrækning, kom naboen altid og tilbød sig. Man levede tæt opad hinanden og kendte

naboens forhold ligeså godt som sine egne, dette gav en vis tryghedsfølelse, som ikke kendes nutildags. Det daglige liv formede sig meget enkelt. Sædvanligvis stod man om sommeren op ved 4 $\frac{1}{2}$ -5 tiden-om vinteren noget senere. Efter det første morgenarbejde spiste man i mit hjem kaffe og smørrebrød. Et par timer senere formiddagsmellemmad, og kl. 12 middag der altid bestod af for- og eftermad, altid veltillavet og vekslende mellem grød, vælling, stegt flæsk med løgsovs, kål, gule ærter m. m. fortrinsvis af egen avl. Om søndagen fik vi gerne sødsuppe og frikadeller, og kun yderst sjældent kødsuppe. Der var meget at gøre for en husmoder og meget forlangtes af en husmoder i et bondehjem. Foruden hvad allerede er nævnt, var der vask og rengøring, strikning af strømper og undertøj, som mor jo altsammen selv besørgede og ikke betroede nogen anden, da hun var meget proper af natur. Desuden kartede og spandt hun de lange vinteraftner, malkede kørerne tre gange daglig og slagtede og flådede en spædkalv som noget selvfølgeligt. For ikke at tale om, når vi slagtede gris til jul, det meget arbejde der fulgte med-lave de forskellige pølser, udskære og salte flæsken, så det kunne holde sig frisk og velsmagende til næste slagting. Vi må beundre de gamle husmødre, hvad de kunne overkomme, og alligevel som i mit hjem få tid til læsning af den daglige avis og holde sig underrettet om verden udenfor.-vi læste meget om vinteren, hovedsagelig Ingemans og Carit Etlars værker. Mor var som nævnt stærkt interesseret i historisk

retning, og når jeg har de samme interesser, må det tilskrives hende. Desuden holdt vi sammen med naboen "Husvennen" og "Ugens Nyheder" - senere "De Tusind Hjem" og "Familiejournal", det var vel hyggelig læsning, men ikke med særligt dybt indhold, vil jeg antage. Det var ihvert fald let forståeligt for menigmand og kan vel have været medvirkende til, at man senere har interesseret sig for mere lødigt læsning. vi blev opdraget til sund, gammel kristendom, ingen overdrivelse af nogen art, mine forældre gik regelmenterede 2 gange til alters om året, som skik og brug var, og efter vor konfirmation fulgte vi børn med i de første åringer - senere sløjede vi jo af. 2 gange årlig var der offer til præst og degn.

Livet formede sig jævnt og stilfærdigt, ingen større festligheder, kun ved vor konfirmation mødte familien op og blev beværtet, som jeg dengang syntes, ganske overdådigt. ved den forudgående overhøring i kirken, hvor drengene stod i række efter alder på den ene side af midtergangen - alle i blå jakkesæt og pigerne ved den anden side iført lange, sorte kjoler (de må have lignet gamle koner) gjaldt det om at råbe så højt som muligt, eller ihvert fald bevæge munden, så det så ud, som man var med, men vi tog det med dyb alvor, men har vel nok tænkt på den forestående fest derhjemme.

Skoleårene før konfirmationen foregik i Odder Kommuneskole. Der kan siges både for og imod denne tids skoler og lærere, men hvor mærkeligt det måske kan lyde i vor tid, hvor der bygges rene skolepaladser landet over og

og ansattes flere og flere og flere faglærere, og børnene fyldes med flere og flere fag, synes jeg, vi dengang fik en mere solid-måske håndfast-undervisning end børnene får nu. Dengang blev der lagt vægt på selve det grundlæggende, nemlig dansk, skrivning og regning, og de lærere, vi havde, skulle nok få disse fag indterpet i de børn, der blot havde det mindste anlæg derfor, lad så være, at vi blev plaget med meget læren udenad, men var det så slemt? skærpede det ikke hukommelsen? - Jeg kan endnu det meste af "Balles Lærebog" udenad, Kingos salmer o. s. v. og var istand til at fremsige dem for mine børn, når de sad og sloges med deres skolearbejde, og hvis det ikke lyder ubeskedent, så mener jeg at kunne skrive et nogenlunde dansk, altsammen noget jeg har børneskolen at takke for. Der var dog noget ved skolen eller læreren, der var mindre heldigt. De børn, som det kneb for at følge med, fik ofte lov at passe sig selv, der var dengang altid en eller flere tjenestedrenge, der måtte tidligt op om morgenen, og derfor sad og sov den første time, læreren lod dem sove, hvilket for så vidt var pænt af ham, - men de lærte intet. Desuden var der mange forsømte og fattige børn, de dannede en kaste, vi andre undgik dem, så nærmest ned på dem, fordi de ikke havde "selvejerbøger", men fik dem af kommunen. Dem forsømte læreren også, der var dengang ikke nogen "Sinkelasse, og de svagtbegavede børn virkede irriterende på de velbegavede, som tit blev hæmmet i deres virkelyst

ved at skulle vente, til de første havde forstået undervisningsemnet. Korporlig revselse anså den tids lærere jo for nødvendigt - der var ikke langt mellem lussingerne og altid faldt de for åbent tæppe (de havde vel mangan gang virket bedre, hvis de var blevet givet i enrum). Det blev anset for uværdigt, hvis en dreng græd efter en sådan, og det irriterede giveren, så der i håb om at få gråden frem, tilfaldt det par mere.

Men skoletiden fik jo en ende, og skønt den havde sine mørke sider, så er dog de lyse i overtal, og i det store og hele har jeg flest gode minder derfra.

Efter konfirmationen i April 1900 var jeg $\frac{1}{2}$ år ude som tjenestedreng, med den svimlende løn af 35 kr fra Maj til November (det skulle man prøve at byde idag) men jeg syntes, det var mange penge. Folkene sad småt i det, og jeg husker, jeg modtog lønnen med lidt samvittighedsnag, om jeg nu også havde gjort nytte for dem.

Så begyndte den 4 årige læretid som snedker, det første år som yngste læredreng var ikke morsomt, de gamle værkstedsskikke med at sende drengen ud at låne en "Trærækker" eller en "Slibestenshøvl" var endnu i brug for ej at tale om at hente "Pukkelblåt" på Apotheke, klarede jeg flot, værre var det med at lære at skrå tobak, som efter de andres udsagn var en ufravigelig pligt for en snedker, det kom jeg også igennem med megen møje og opkastning. Arbejdstiden var fra morgen 6 til aften 6, herefter oprydning på værkstedet. Den blev afbrudt af

II.

det vokse og skride fremad, indtil vi en skønne dag kunne melde færdig, og mester kom og underkastede det et kritisk eftersyn. Dengang kendte man arbejdets glæde, dette at den samme mand alene laver en ting-et møbel fra bunden af, giver en ansvarsfølelse, det udvikler og modner sin mand og giver et solidt kundskab til de forskellige materialer, og hæver hans selvrespekt.-Sådan er det ikke mere, de fag, der kan mekaniseres og udspecificeres er det eller bliver det, tiden har ført det, med sig. Håndværket, som har så stor betydning for et lands kultur, forsvinder, med det den fagglade håndværker, for ej at sige, den fagstolte (ikke alt var af det gode) Arbejderen træder istedet-den første satte en ære at kunne gøre et smukt arbejde, som ikke altid gav løn derefter. Den sidste ser først efter, hvor stor løn der kan tjenes, -det færdige arbejde bekymrer ham mindre, for tit får han det aldrig at se.

Men den kontraktlige læretid fik jo omsider ende, og jeg aflagde svendestykke efteråret 1904. Arbejdede 1 år som svend i Odde og var da klar over, at jeg endnu havde meget at lære, hvorfor jeg i vinteren 1905-6 blev elev på Vallekilde Højskole, hvor der dengang var håndværkerskole i tilslutning til højskolen. Der var en dygtig lærestab på skolen bl.a. den senere Kgl. bygningsinspektør Professor Iver Bentsen, hvem jeg især erindrer som en fængslende fortæller om klassisk arkitektur og kunst. Også forstander Poul Hansen øvede gennem sine historiske foredrag stor indvirkning på vi unge mennesker-

alt i alt en vinter jeg mindes med taknemmelighed. I foråret 1906 drog jeg så på "valse", som det hed, og som dengang var almindeligt for unge svende. Første station var Hamburg, hvor jeg arbejdede i 2 mnd. Drog derefter sydpå, gennem Westfalen med kort ophold i Dysseldorf og Köln, gik derfra langs med Rhinen, Rydesheim og videre derfra til Mainz. En sådan tur var en oplevelse. Man traf mange interessante typer. Der var modgående strømme af farende folk, den ene gik mod syd, den anden mod nord, man hilste hinanden med et "Servus". Begge parter skulle vide, hvor man kom fra, om der var arbejde hvordan, og hvor langt til næste herberge o.s.v.. Herbergerne var et vigtigt problem. I de større byer fandtes gerne et "Gewerbschafthaus", hvor sengene var propre. De holdtes igang af fagforeningen, og man fik en ret god behandling til en rimelig pris. Men i småbyerne var man henvist til private herberger, og mange steder fandtes kun et herberg "zur heimat". De var oprettet af den stedlige kommune eller "Gau" og staten i forening og var som regel dårlige. Der herskede på disse en vis militærisk disiplin. Vi skulle stille til klokkeslet ved døren til sovesalen, alle med nøgen overkrop og skjorten i venstre arm. "Herbergsfætter", der tit så noget anløben ud, stod i døren, synede den for utøj, var den i orden, kunne man gå til køjs. For en sikkerheds skyld sov vi altid splitternøgne. De, der havde utøj, fik anvist et særligt rum, en nøgen madras og et tæppe - der var altid en eller flere af de sidste. - Sengene var til forskellige

priser 30-50-75 phønning for en nat, man begyndte gerne ved den dyreste og efterhånden, som der blev ebbe i kassen, gik man ned til den billigste, den var ikke morsom, men tilpasningsevnen er som bekendt stor.

Kl 7 om morgenen stak "Fatter" hovedet ind i sovesalen og råbte "aufstehn", som man havde at efterkomme, og efter et nødtørftigt toilette, samlede man i "Herbergsstuen" (Fremdenstuben) til den af myndighederne påbudte morgenandagt. Den artede sig sædvanlig, som en ren parodi. Herbergsfatter stod ved et lille katheter i den ene ende og rablede udpluk af den hellige skrift af sig. Svendene larmede ofte, så han måtte afbryde sin udlægning af skriftens ord, og råbe: "I skal være rolige, vi skal sgu igennem det". På væggen hang billeder af Der Kaiser, Bismarch og Moltke og skuede med mishag på forestillingen. Over Wiesbaden, Frankfurt a.m., kom jeg til Høegst a.m., dengang en by med 15000 indb., arbejdede der en kort tid, rejste så til Darmstadt og fik arbejde der en kort periode og tog så sydpå over Heidelberg-Manheim Karlsruhe og havnede i Basel. Der var intet arbejde at få, rejste så til Zürich og fik arbejde i en lille by "Dedikon" udenfor Zürich, var der kun en dag, havde nu fået "Bisselær" i sålerne og stak af til Luzern, hvor jeg ankom sidst i Oktober. Sammen med kammeraten, vi var altid 2 i følge, fik jeg anvist arbejde i "Vitynau" en lille by ved foden af bjerget "Rigi" og "Vitynau Stock" ved begyndelsen af "Axenstrasse" og lige ved "Vierwaldstetersøen", en vidunderlig og storslået natur og en

på, aner jeg ikke, vi havde ikke forbrudt os i nogen måde.-Stadig til fods, næste mål var "St.Remo". Derfra videre gennem de mange interessante småbyer, på vej mod "Genua". Sidste ophold var i "Savonne", overnattede på "Alberga Populare", et statsherberge, hvor alt var yderst propert, og alt var gratis, lige fra en skål bønnesuppe om aftenen til det varme bad, rensning af klæder og udlevering af en art nattæppe. Alt tøj, knive, penge o.s.v. måtte afleveres, vi stod nøgne. Om morgenen fik vi så alt tilbage, men ingen morgenmad, hvorefter vi drog videre og nåede "Genua" hen på aftenen. Turen varede en uge, den var rig på oplevelser og meget interessant. I Genua var der havnestrejke. Vi gik der i 5 dage før det, atter ved konsulens hjælp, lykkedes os at få fri dæksplads på en lille lastskude til "Neapel". Vi frøs som hunde, da vi var tyndt påklædt, men sent på aftenen, den sidste dag (turen varede 2 dage) endelig nåede "Neapel" og atter fik fast grund under fødderne. Derfra gjorde vi en afstikker til "Capri" og dernæst "Sorent", "Pompei" besteg "Vesuv", atter tilbage til "Neapel", hvor vi traf 2 danske snedkere, der havde arbejde hos en italiensk mester, forøvrigt var det ikke vanskeligt at få arbejde som snedker i Italien, jeg var det i bud flere gange. Fra "Neapel" gik turen så til "Rom", hvor vi i ca. 14 dage så de gamle minderige steder og kirker, kravlede op ad den hellige trappe i "Maria Trastevere", kyssede Sct. Peters storetå. Vi tog det hele med som den rejsende svend havde for skik, men opnåede dog ikke "Den hellige

Faders" velsignelse. Derefter gik vi til "Florens", men efter et kort ophold der var det småt med penge. meningen var ellers, at vi skulle have haft "Pisa" og "Venedig" med, men vi kom til den erkendelse, at skulle dette gennemføres, måtte vi ty til den kendte måde at komme tilbage til "Schweiz" på, den hed at tage den på "Skub" og foregik på den måde, at man meldte sig hos politiet som subsistensløs, blev så låst inde i en banevogn, men måtte tit vente, til der var samlet et tilstrækkeligt antal, hvorefter vognen afgik til grænsen og tømt for sit indhold. Mange danske svende har prøvet dette, vi havde imidlertid ingen lyst dertil, og for vore sidste penge løste vi en billet til "Luzern", hvor vi straks fik arbejde, et ordentlig logi og igen rigtig mad. De sidste 2 mnd. var kosten mest tørt brød, oranger og sur landvin. Det var derfor rart igen at komme under ordnede forhold. Jeg var så i "Luvern" forår og sommer 1907, rejste så over "München" - "Nürnberg" - "Göttingen" direkte til "Hamburg", hvor jeg arbejdede 2½ år for et stort jødefirma "Heymann & Co". Vi havde meget skibsinventar at lave, bl.a. monterede firmaet den sidste lystyaght "Meteor IV", som "der Kaiser" lod bygge. Ved samme lejlighed nød jeg den tvivlsomme ære at lave 2 Bufeter i Mahogni til samme, der herskede en ophøjet stemning i værkstedet, mens dette arbejde stod på.

Ja, så er rejseårene tilende. Der oplevedes meget, man fik mange gode kammerater og venner af forskellige nationaliteter, lærte at forstå at indordne sig under andre

landes skikke og sædvaner, andre og bedre arbejdsmetoder end de hjemlige, og man lærte, hvad der ikke var det mindst vigtige, at klare sig selv i enhver situation, med andre ord, at stå på egne ben. For mig står derfor rejseårene som et strålende afsnit af min ungdom-år jeg nødigt ville have været uden-år jeg stadig tænker tilbage på med ublandet glæde.-

Hjemkommen i slutningen af 1909 arbejdede jeg 2 år som svend, derefter 2 år som værkfører på en større virksomhed i Odder, som forlængst er ophørt. Jeg blev nu forlovet og begyndte 1913 med forretning i Gylling, hvor den kendte Pastor Møller endnu levede. (Det er forresten fra Pastor Otto Møller, jeg har oplysningen om min oldefar fra "Pløhn").

Vi blev viet i Gylling kirke d. II-10, 1913. Jeg husker tydeligt, da jeg sammen med min svigerfar var oppe ved Pastor Møller. Han var da en meget gammel mand, der sad ved et morsomt, gammelt Mahogniskrivebord, købt på auktion efter Englænderne på "Gyllingnæs", som han senere fortalte mig. Skrivebordet fik, såvidt jeg erindrer, sønnen, Erik Møller (vistnok redaktør v. National Tidende) efter faderens død i 1914. Væggene var dækket med fyldte reoler fra gulv til loft. Hele interiøret virkede på mig, som et pust fra en fjern tid. Den gamle præst som en værdig Ordets forkynder, der nu var færdig med verden og kun havde det hensides i tankerne.-

Min hustru er gårdmandsdatter fra "Søby Strandgård",

v. Hou. Svigerfar, der døde 96 år gammel, var oprindelig

snedker og Tømrer, I 70'erne, da København for alvor begyndte at vokse, arbejdede han der som svend, vel sagtens nede i Adel- og Borgergade kvarteret, hvor der fra gammel tid var mange snedkerværksteder. Interessant var det, at høre ham fortælle om den tid, om "Kneipen" ude på Amagervej, nuværende Amagerbrogade, hvor de mødtes efter fyraften, og hvor de vel sagtens "har bøjet armen en smule" som unge, glade mennesker har for skik. Hjemkommen fra Kbh. giftede han sig med en datter fra "Fensten Hougård", og fik et lille landbrug i Gyllingskov. Købte mere jord, men måtte, da familien stadig voksede, samtidig drive sit håndværk. Ved flid og nøjsomhed kom de såvidt, at de i 1892 kunne købe "Søbystrandgård", en herlig gård, med en pragtfuld udsigt ud over Kattegat, og mod syd helt ud til de store skove om "Gyllingnæs"

Vi var i Gylling i 6 år, men det blev for besværligt for mig, for det meste havde jeg for lidt arbejde til 2 og for meget til 1, som var mig selv, så derfor solgte jeg ejendommen i 1919 for 1400⁰kr., selv havde jeg købt den for 6000kr.. Jeg begyndte derefter i Odder forretning med møbler til videre forhandling, og det gik så godt, at jeg i 1925 kunde købe en større ejendom på hovedgaden, hvor jeg siden har ombygget og indrettet moderne udstillingslokaler for møbler, da vi mere og mere går over til møbelkøb-og salg, men der er dog stadig meget værkstedsarbejde, en stor del heraf er tillidsarbejde, som jeg er mest glad for. I de senere år har vi møbleret for unge mennesker, hvis forældre købte deres møbler

til deres bryllup hos mig. den slags handler er man glad for.

Vi har fire børn, 2 piger og 2 drenge. Pigerne er gårdmandskoner, gået tilbage til den stand, deres forældre svigtede. Sønnerne er begge snedkere, den yngste tillige møbelkonstruktør, det er vort håb, de må kunne fortsætte på en god måde, når jeg, der nu er fyldt 70 år, må spænde fra.

Det er gået godt for os, men forskånet for modgang har vi ikke været, men modgang kan mangel gang modne og gøre stærk, og hverken min gode hustru, som jeg har meget at takke for, eller jeg selv har ladet os slå ud, vi har knyttet hænderne, taget fat på ny og har skabt os en, synes vi selv, solid og betrykkende tilværelse. Arbejdet har vi aldrig følt som en besværlighed, men som en daglig glæde, dette, i forbindelse med glæden ved vore børn og 8 børnebørn, har givet os noget af livets sande lykke. Meget har forandret sig i den tid, jeg erindrer, de unges indbyrdes forhold er nu langt mere fri og utvunget end for 50 år siden. Familielivet er derimod mere splittet end dengang, da hele familien var samlet om bordet, ikke alene til måltiderne, men også vinteraftener samledes man der, kvinderne beskæftiget med håndarbejde, mand og børn med forskellige tidsfordriv. Tit var der højtlesning, altsammen noget, der gav en vis følelse af tryghed og sammenhold.

På arbejdspladserne, mener jeg, var større tilfredshed end nu om stunder, forholdet mellem mester og svend

kaffepunche, dog ej så mange, at det hindrer ham i at deltage i dansen i storstuen, hvor kvinderne alt er samlet. Der herskede en god, sund stemning ved sådanne gilder. Dansen gik til den lyse morgen, de halvgamle mennesker ihukom de unge dage og morede sig pragtfuldt. Men på natten spistes der endnu engang. Spiseseddelen lød som ved første måltid, og alle tog vist godt for sig af maden. Gebyr det pr. deltager var 2 kr.. Jeg vil tro, de fleste fik fuld valuta.

Hvad jeg her har beskrevet foregik dog ikke i mit hjem, men i et ubeboet nabostuehus, som mine forældre havde fået lov at benytte, da deres stuer var altior små for de mange mennesker, -men som passiv deltager husker jeg nøje, hvordan gildet forløb-.

Efterskrift.

Snedkermester Jacob Nielsen

Aug. 1928

Dobbel Dobbelt

Hjem fra Amerika

Omkring 20 aar bagefter med møbler i Amerika
Negrene havde det bedre, da de var slave —
Alle skal være lige i døden

Jacob Nielsen rejste for en maanedstid siden til Amerika for at besøge sin bror i Chicago, som han ikke havde set siden i 1920. Broderen havde besluttet sig til at blive derovre for bestandig og ikke komme hjem mere. Og jeg er glad for, at min mand tog derovre, siger fru Jacob Nielsen, det er en oplevelse, som har betydet meget for ham,

og jeg er saadan set glad for, at han tog alene derovre, for nu er min mand dobbelt glad for at være hjemme igen.

Jeg boede hos min bror derovre, Andreas Nielsen eller Andrew, som de siger over there. Han er bygmester og derigennem fik jeg et glimrende indsigt i amerikansk byggeri, der helt igennem overvælder een.

— For det er store forhold, man bliver præsenteret for, naar man træder ud i Chicago. Jeg kom dertil en aften og blev overvældet af lys og reklamer, der bliver i den grad fraadset med lys i den by natten igennem, at man næsten ikke mærker overgangen fra nat til dag. Og trafikken oplever man i myriader af lygter, der farer gennem Chicagos og forbi een døgnet rundt — i sandhed en by, der aldrig sover. Naar man saa tænker paa, at der omkring år 1850 kun fandtes et par bræddeskure med indianere og nu en by med millioner af beboere, er det i dag overskredet 5 mill., i morgen, om et par aar overkredet de 6 mill. For hver uge kommer 400 negre til Chicago fra Sydstatene, hvor de lever under de forfærdeligste forhold.

Amerikanske møbler er 50 aar bagefter

Akkurat som vi lavede dem for 20 aar siden, ja. Og Jacob Nielsen viser os et katalog derovre fra, og vi maa give ham ret —. Jeg var inde i et varehus, for at se paa møbler og spurgte om man havde danske møbler, men man maatte beklage — danske møbler er de bedste, der findes, men ogsaa de dyreste. Det er den store importafgift og fragten, der faar priserne saa højt op, saa eksport af møbler til Amerika findes ikke i saa udstrakt grad som til Canada, hvortil jeg forresten selv har ordre liggende.

Trafikken er for ungdommen

Trafikken tager i uhyggelig grad om sig, men afvikles forbausende let og upaaklageligt, man har trods den store hastighed en glimrende evne til at afpasse sig hinanden.

Men der køres under lidt skødesløse former, ingen amerikaner med respekt for sig selv kører med begge hænder paa rattet. Jeg kan fortælle Dem, at der er gader, hvor min bror ikke tør køre bil.

Min tur til Alabama

Jeg har en bror i Alabama, som jeg blev inviteret til at besøge. Jeg kørte derned med en af de store Greyhound-busser, der kører overalt i Amerika og er den mest komfortable rejseform, jeg nogensinde har prøvet.

Min svoger har henede en farm paa 1.000 ha., hvor der udelukkende dyrkes majs og bomuld og han har 150 kreaturer, gaaende ude hele aaret, som aldrig bliver malket — mejeribrug drives ikke her.

Farmen drives udelukkende ved hjælp af negre hvorfra han har 54 med familier og børn, der lever under de mest elendige og sørgelige forhold, ja, en dansk gaardmand ville ikke lade sine køer og svin være under tag i de hytter, hvori negrene bor. Henede findes raceforskellen under den mest horribile form.

Jeg var under mit ophold henede inde paa en restaurant, hvor der var anbragt skilte, for hvide mænd, for sorte mænd, for hvide kvinder, for sorte kvinder. En landarbejder faar paa gaardene, altsaa en neger, 2 dollars om dagen. Og naar man tager i betragtning, at man stort set ikke faar mere for en dollar end en krone herhjemme, skal det blive daarligt, men det er landejerne blevet enige om.

Dette gælder kun sydstatsnegrene, de 400.000, der lever i Chicago lever og lønnes som de hvide, her kender man ikke til raceforskellen. Men det er ikke kun negrene, der adskiller sig og kan være et problem, italienere og jøder volder deres besvær.

Sygdom kan derovre faa en mand paa fattiggården

Social forsyng kendes ikke, det er maaske meget sagt, i de større fagforeninger har man en hjælpeordning, men langt de fleste steder maa man selv betale for konsultation og sygehusop-

hold og en operation kan nemt beløbe sig til flere tusind dollars.

En begravelse i Chicago er ogsaa en sag for sig. Her ordner en institution de forskellige faser, at vaske afdøde, klæde ham i sit bedste tøj, balsamere liget og smede en metalkiste omkring det. Overførelsen til kapellet paa kirkegården foregaar pr. bil under stærk fart, saa man kunne fristes til at sige, at afdøde er den eneste i følget, der kan føle sig nogenlunde tryk.

Alle grave er ens, en lille bronzeplade paa den store græsplæne fortæller hvem der hviler her — alle skal være lige gode i døden.

Dette og meget mere har Jacob Nielsen fortalt os paa en levende og populær maade og man kan forstaa, at han har faaet et omfangsrigt indtryk af Amerika og give fru Nielsen ret i, at det har været en stor oplevelse for Jacob Nielsen.

— Min formue har altid været saa godt skjult, at jeg aldrig selv